

اوقات

ویژه فرهنگ و معارف رضوی
| سال اول | ویژه نامه ۱۹۳ |

موعظه / آیت الله خوشوقت
**علامت
توبه مقبول**

اندیشمندان در خصوص کتاب «تاریخ انکاره شیعی زیارت» چه می گویند؟

در جست و جوی

تصویری جامع از زیارت

۲

دیدار اعضای ستاد بزرگداشت

آیت الله مصباح با مراجع تقلید

۲

در نشست مطالبه گری از اوقاف و اماکن مذهبی مطرح شد

**«وقف» بستری برای کاهش
فاصله طبقاتی در جامعه**

۳

وبینار «حل و فصل اختلافات

در جهان اسلام» برگزار شد

۴

خبر

**آیین «نوگلان حسینی»
در ایستگاه پایانی**

پانزدهمین آیین تجلیل از «نوگلان حسینی» با معرفی نفرات برتر و اهدای جوایز آنان در فرهنگسرای اندیشه به کار خود پایان می دهد. «مهر» در این باره نوشته

است: پانزدهمین آیین «نوگلان حسینی» با هدف شناسایی و معرفی استعدادهای برتر مداحی و روضه خوانی از بین نوجوانان سراسر کشور به همت فرهنگسرای اندیشه، با همراهی شبکه قرآن و با مشارکت سازمان دانش آموزی شهر تهران، ستاد هماهنگی کانون های فرهنگی هنری مساجد کشور، خانه مداحان، اتحادیه انجمن دانش آموزی و بسیج مداحان برگزار خواهد شد.

فراخوان «نوگلان حسینی» همزمان با محرم و صفر و ایام عزاداری سید و سالار شهیدان از سوی فرهنگسرای اندیشه منتشر شد و بیش از هزار و ۲۰۰ نوجوان مداح در پایه های مختلف تحصیلی و از تمامی استان های کشور در این مسابقه شرکت کرده و راستی آزمایی شدند. پس از برگزاری مرحله راستی آزمایی و انتخاب اولیه مداحان برتر، داوری این آیین با حضور چهره های مطرح انجام شد.

گفتنی است پخش مداحی نوجوانان در قالب یک ویژه برنامه از شبکه قرآن و انتخاب نهایی نفرات برگزیده از سوی هیئت داوران آخرین مرحله این رویداد ملی خواهد بود که مراسم اختتامیه آن روز چهارشنبه ۱۹ آبان ماه از ساعت ۱۴:۳۰ با حضور مسئولان فرهنگی کشور، نخبگان و پیرغلامان اهل بیت (ع) در فرهنگسرای اندیشه برگزار می شود.

در این مراسم چهره های فرهنگی کشور از جمله حجت الاسلام والمسلمین سیدمحمد قائم مقامی، محمدرضا سنگری، محمدحسین رجعی دوانی و... حضور دارند.

محمدحسین

نیکبخت | امروزه

آن را با اسم صحن آزادی می شناسند، اما قدیمی ها به آن صحن نو می گفتند و

می گویند: صحن نو با آن نورپردازی

جذاب و معماری یکدست، با

ایوان طلا و ساعت مظفری و با

باب السلامی که دروازه ورود آدم های

خوب به حرم مطهر امام رضا(ع)

است. بیش از ۲۰۰ سال است که

میزبان زائران می شود تا در گوشه ای

بنشینند و چشم به ایوان طلایی

بدوزند و دمی با امام رئوف(ع) راز

دل بگویند. صحن نو از آن مکان های

شاخص حرم رضوی است، از آن

جاهایی که پر از قصه و روایت

دلنشین است و هنرمندان بزرگی

مثل شهیدی مشهدی که در همین

صفحه از او یاد کردیم، هر چه در

توان و بضاعت هنری داشتند، خرج

زیبایی اش کردند و یادگاری شان،

هنوز هم رنگ و طعم عشق دارد،

عشق به سلطان خراسان.

روایت آغاز صحن نو

سال ۱۱۹۷ خورشیدی بود که

فتحعلی شاه قاجار، به قصد زیارت

عازم مشهد شد. در آن روزگار، حرم

رضوی فقط یک صحن داشت؛

همین صحن عتیق یا سقاخانه.

صحن عتیق پر بود از جلوه های هنر

اسلامی از دوره های تاریخی گوناگون،

جمعیت در آن موج می زد و شاه

قاجار به این فکر افتاد که هم برای

افزایش فضای زیارتی و هم برای

ایجاد یک اثر ماندگار معماری از

دوران خودش، صحنی را در بخش

شرقی حرم رضوی بنا کند، درست

شبیه همین صحن عتیق، اما با

معماری یکدست و شکیل.

میرزا موسی فراهانی را که یادتان

هست، همان وزیر خراسان که گفتیم

روزگاری متولی آستان بود؟

شاه قاجار او را مأمور کرد صحن را

در باغ پایین پای مبارک بسازد و برای

این کار، ۱۰ هزار تومان سکه طلا

اختصاص داد.

البته نقل دیگری هم وجود دارد

که می گوید، خود شاه به فکرش

نرسید این کار را انجام دهد، بلکه

با پیشنهاد میرزا ابراهیم ناظر از

مسئولان آن زمان آستان قدس،

تصمیم به ساخت صحن گرفت.

باغ پایین پای کجاست؟

باغ پایین پای، یعنی همین جایی که

حالا صحن نو خودنمایی می کند؛

باغی مصفا بود با درختان میوه که در

دوره شاه عباس صفوی، آن را وقف

حرم مطهر کرده بودند.

وسط آن برج کبوترخانه ای ساخته

شده بود شبیه همان کبوترخانه هایی

که اطراف اصفهان هست؛ خانه

کبوترهای پُر تعداد حرم رضوی بود.

البته در این باغ فقط کبوترخانه

قرار نداشت؛ نوروزعلی بسطامی در

کتاب «فردوس التواریخ» آورده است:

«صحن جدید... اولاً باغی بود و

قدری از مزارات و خانات و دکاکین در

آن واقع بود؛» خب، این یعنی چه؟

یعنی آنکه در این صحن، هم خانه

مسکونی وجود داشت، هم مغازه و

محل کسب و هم خانه ابدی اموات.

تصورش سخت است که در چنین

درباره دومین صحن تاریخی حرم مطهر که در دوره قاجار ساخته شد

قصه «صحن نو»

فضایی همه این موارد را یک جا ببینیم، ولی خب، گزارش تاریخی است و ما بی تقصیریم.

■ که عشق آسان نمود اول...

کار ساخت صحن در همان سال

۱۱۹۷ خورشیدی شروع شد. معروف

است که مسئولیت معماری آن را

حاج آقاچان برعهده داشت؛ همان

که بازارچه ای به نامش هنوز موجود

است و ما هم در رواق، از وی گفته ایم؛

اما خب، به قول معروف «که عشق

آسان نمود اول ولی افتاد مشکل ها!»

وقتی صحن عتیق را طی چند قرن

ساخته باشند، چطور می شود انتظار

داشت که ساخت صحن نو، در

دوران زندگی فتحعلی شاه تمام شود؟

سال ۱۲۲۵ خورشیدی، یعنی اواخر

دوران سلطنت محمدشاه قاجار، تازه

سفت کاری بنا به پایان رسید، این

را می شود از تاریخ کتیبه ها فهمید

که عموماً با هنر شهیدی مشهدی

ساخته شده است. تزئین بنا و ادامه

کار صحن، در دوره ناصرالدین شاه پی

گرفته شد.

البته وقتی فتنه سالار که توسط

حسن خان سالار، پسر دایی

محمدشاه قاجار در اوایل دوره ناصر

الحق

صحن نو، یعنی همین جایی که حالا

به بست نواب صفوی معروف است،

زرگرخانه و بازار زرگرها قرار گرفته بود

که البته به دلیل وجود دفتر مخابرات

حرم، در مجاورت در شمالی صحن،

به آن «در تلگرافخانه» می گفتند.

در شرق صحن نو، یعنی در خروجی

باب السلام، آب انبار، ضرابخانه، بازار

کلاهدوزها و تیمچه حکاک ها قرار

داشت و در سه کنج جنوب شرقی

صحن، تیمچه فیروزه تراشان واقع

بود. همزمان با مراحل نهایی اتمام

ساختمان و تزئینات صحن نو، در

سال ۱۲۴۸ خورشیدی، به همت

میرزارضا مؤتمن الملک و با الهام از

سقاخانه اسماعیل طلایی در صحن

عتیق، سقاخانه ای هم در وسط

صحن نو ساخته شد که تا سال

۱۳۰۷ خورشیدی باقی بود. به این

ترتیب، صحن نو به بخشی از تاریخ

اماکن متبرکه تبدیل شد.

چه صلوات فرستادیم و خواستیم که آرامش

کنیم نشد و عکس بردارش را از کیفش درآورد

و بوسید و نشانمان داد. بعدی هم از داغی

گفت که رفتن دوست ۲۰ساله به قلبش زد.

پنجمی هم از مرگ عموی تازه دامادش

گفت و آخری که هنوز باور ندارد عمه

همسن و سالش را دیگر نمی بیند.

نوبت که به من می رسد تمام گذشته های

رنگی با زندایی و دختردایی ها پهن

می شود توی سرم.

میهمانی ها، خاله بازی ها، مهربانی ها، چرخ

روایتی از اثر استاد آهنگرانی

که در موزه ملی ملک خلق شد

ارادت نقاشی قهوه خانهای به «ضامن آهو»

کتابخانه و موزه ملی ملک، بزرگترین موقوفه فرهنگی آستان قدس رضوی در تهران، حافظ گنجینه نفیسی از اشیای تاریخی و هنری است. آثاری که در پشت خلق هر کدام از آن ها داستانی نهفته است و دوستداران فرهنگ و هنر اسلامی - ایرانی را به گذشته های دور می برد. به گزارش آستان نیوز، تابلو نقاشی قهوه خانهای «ضامن آهو»، از جمله این آثار بی بدیل است که توسط زنده یاد محمد آهنگرانی فراهانی؛ هنرمند برجسته کشور در آبان سال ۱۳۸۸ در موزه ملی ملک خلق شده است. در ادامه با این اثر و هنرمند خالق آن بیشتر آشنا می شویم. نقاشی قهوه خانهای، سبکی از نقاشی رویایی رنگ و روغن با درون مایه های مذهبی، رزمی و بزمی است که در اواخر دوره قاجار تقریباً همزمان با جنبش مشروطه در ایران رواج یافته است. در واقع این مکتب هنری در عصری شکل گرفت که توده مردم به دنبال حفظ وحدت ملی و جلوگیری از تأثیر بیش از اندازه هنر بیگانگان بر فرهنگ و هنر ایران به ویژه در رشته نقاشی بودند. خاستگاه این هنر هم به سنت قصه خوانی، مرثیه سرایی و تعزیه خوانی در کشور

یعنی قرن ها پیش از پیدایش قهوه خانهای می رسد؛ چنان که هنرمندانی مکتب بندیده در پیدایش این پدیده نوپدید در تاریخ نقاشی ایران نقش داشتند...

تلم بر زبانه شاکره
سین قره تاسی

منبرمجازی

بند پا نیست، تاج سر است

رضا غلامی | بعضی ها... تصور می کنند

صرف محبت ورزی به خداوند کافی است.

یعنی اگر ادعا کند که خدا را دوست

دارد دیگر تکلیفی متوجه او نیست. قرآن

کریم خطاب به پیامبر اسلام(ص) می فرماید:

«بگو اگر خدا را دوست دارید، از من پیروی

کنید تا خدا نیز شما را دوست بدارد و

گناهاتان را ببخشد و خدا آمرزنده مهربان

است.» محبت باید همراه با تبعیت باشد

و اساساً آن محبتی که به دنبالش پیروی

نباشد محبت واقعی نیست. بنابراین اگر

مدعی هستیم که خدا را دوست داریم باید

از رسول خدا(ص) و شریعتی که آورده است

تبعیت کنیم... خدا هم متقابلاً بنده اش را

دوست دارد و گناهانش را می بخشد و این

را بدینهم که اگر خداوند ما را دوست داشته

باشد و ما را مورد مغفرت خود قرار دهد،

نه فقط دیگر مانعی جلو ما برای حرکت به

سمت سعادت و خوشبختی نیست، بلکه

هم مسیر هموار است و هم سرعت حرکت

ما فوق العاده زیاد می شود. به قول سعدی:

من از این بند نخواهم به درآمد همه عمر

بند پایی که به دست تو بود تاج سر است

خب، برای آنهایی که علاقه مند به این

بحث ها هستند، مجدداً این سؤال قابل طرح

است که چه عاملی موجب تشدید محبت

بنده به خدای تعالی می شود؟ آیا این ثواب

و عقاب اخروی است که محبت و بغض را

تشدید می کند یا گسترش معرفت؟ در پاسخ

باید گفت هر دو، یعنی در انسان های عادی و

آنهایی که سود و زیان را به محور علاقیشان

تبدیل کرده اند، عمدتاً این ثواب و عقاب اخروی

تشدیدکننده محبت و برعکس، تشدیدکننده

بغض نسبت به کفر و گناه است... در روایتی از

امام حسین(ع) داریم که بعضی خدای متعال

را تاجرانه یا از ترس عبادت می کنند؛ یعنی

اگر ثواب و عقابی نباشد، بهشت و جهنمی

نباشد، عبادتی نیز در کار نیست! وقتی کار

نیکویی و عبادتی را به جا می آورند، چرتکه

می اندازند که این کار نیک چه اجر و مزدی برای

آنان خواهد داشت... اما بندگان هم هستند

که خدا را به خاطر خود خدا و عظمت و شکوه

بی منتهایش و برای شکرگزاری در برابر نعمات

بی شمارش عبادت می کنند که عبادت آن ها

عبادتی آزادمنشانه و عاشقانه است. برادران و

خواهران! در این دنیا به خدا محبت ورزیدن و

محبوب خدا شدن چندان هم راحت نیست.

بنابراین خدای متعال از سر لطف و وسایلی را

در اختیار انسان قرار داده تا از طریق آن ها راه

برای محبت ورزی باز شود؛ و این وسایلی اهل

بیت عصمت و طهارت(ع) هستند که مقام

عصمت و کمال، محبت به آن ها را در طول

محبت خدای تعالی قرار داده است. به قول

مولانا دست را مسپار جز در دست پیر/ حق

شدست آن دست او را دست گیر

فیصلت زندگی

تلخ، می گذرد

رقیه توسلی | چه دورهمی و عصر

شعری شد...! یک عده رفیق قدیمی به

صرف شعر و کیک جمع شدیم توی دفتر

مؤسسه... بعضی ها را یک قرن می شد

ندیده بودم... دلنتگیشان را داشتیم...

دیدارها که تازه شد، به وضوح می شد

دید کرونا سایه اش را روی همه انداخته...

حتی روی دوستان باشور و حرارت و

بی خیال الدوله مان... عجیب تر اینکه توی

آن چند ساعت هر چه خواستیم حال

بد را دست به سر کنیم، نشد و هی

برمی گشتیم سر خانه اول... سر کرونای

